

Ата-аналарға арналған кеңес «Денсаулығың үшін ән сал!»

Ән – музыкалық тәрбиенің негізгі құралы. Балалар ән айтуды және ән айтуды ұнатады. Ән айту балалардың музыкаға құлақ түрін, ырғақты сезінуін, әуенді есте сақтау қабілетін дамытады. Ән айту балалардың сөйлеу тілін дамытуға да үлкен көмегін тигізеді.

Ән айту кезінде сызылған сөздерді әнмен айту керек, бұл жеке дыбыстар мен сөздердің дұрыс, анық айтылуына көмектеседі.

Баланы ән айтуды үйрету мүмкін бе? Әрине, бұл мүмкін және қажет, бірақ бұл балалардың жас ерекшеліктерін біліп, ескере отырып жасалуы керек.

Баланың дауыс аппараты ересек адамның дауыс аппаратынан ерекшеленеді. Дауыс байламы бар көмей ересек адамдікінен екі-үш жарым есе кіші. Дауыс байламдары жіңішке және қысқа. Сондықтан бала дауысының дыбысы жоғары, ал төменгі дыбыстан жоғарғы дыбысқа дейінгі диапазон (дауыс деңгейі) өте аз.

Ән сабақтарын балаңызға қалай пайдалы және қызықты етуге болады? Балалар табиғи, жоғары, жарқын дыбыспен, айқайламай, күш түсірмей ән айту керек. Интонация тазалығын дамыту үшін ең алдымен диапазонға, тесситураға және тыныс алуға ыңғайлы әндерді таңдау керек. Үйренген әндерді балалармен жүйелі түрде қайталау және бір уақытта оларды аспаптық сүйемелдеусіз, мүмкіндігінше мәнерлі, табиғи, дәл интонация мен дикциямен айту өте маңызды.

Әнді орындаудың жақсы, жарқын, мәнерлі үлгісі балалардың әнге деген қызығушылығын арттырудың негізі болып табылады. Ересектердің жоғары қарқынмен ән айтқаны жөн, өйткені мұндай қойылымды тыңдау арқылы балалар оған тез еліктейді. Музыка пәнінің мұғалімі ән айту техникасын меңгеріп қана қоймай, баланың даусын қорғай білуі керек. Балалардың дыбысты мәжбүрлемей, табиғи дауыспен ән айтуын, қатты сөйлемейтінін қамтамасыз ету қажет. Айқай мен шу балалардың дауысын бұзады, есту қабілетін нашарлатады, жүйке жүйесіне кері әсер етеді. Ән айтудың маңызды құрамдастарының бірі - тыныс алу. Бала дауысының сапасы (баяу, кернеу, күңгірт, шырылдау) тыныс алу сипатына байланысты. Тыныс алу – дауыстың қозғаушы күші. Дауысыңыз күшті және әдемі болу үшін диафрагматикалық тыныс алуды дамыту керек. Диафрагма - кеуде қуысын құрсақ қуысынан бөлетін бұлшықет.

Бұл өкпеіздің төменгі бөліктерінен ауаның бірден кетуіне жол бермейтін есік, терезе, осылайша бізге бүкіл фразаны айтуға немесе ән айтуға мүмкіндік береді. Жалпы мұндай тыныс алу адам денсаулығына өте пайдалы. Ол өкпенің толық желдетілуіне ықпал етеді, қан айналымын арттырады және

метаболизмді жақсартады. «Ән айтатын» адамдарда тыныс алу жолдарының аурулары әлдеқайда аз болады.

Балаларға іштің тыныс алуын меңгеруге мүмкіндік беретін көптеген ойын жаттығулары бар: • «Иттер» - иттің үргеніне еліктеу, ит сияқты тыныс алу (ұзақ жүгіргеннен кейін ит өте тез тыныс алады, тілін шығарады);

• «Помпа» - «допты» үрлеу (мұрын мен ауыз арқылы бір мезгілде белсенді дем алу және шығару);

• «Жел» - тыныс алу арқылы желдің әртүрлі бейнесін салу (дауыл, күшті, тыныш, жұмсақ, т.б.);

• «Торттағы шамдарды үрлеу»

Бұл жаттығуларды үйде балаңызбен бірге жасай аласыз.

Балаңыз ән айтқысы келмесе не істеу керек? Балаңыздың ән айтқанынан ләззат алатынына қалай көз жеткізуге болады? Міне, кейбір кеңестер. • Балаңызды ән айтуға мәжбүрлеменіз! Балаңыз ұзақ уақыт бойы ән айта алмаса, уайымдамаңыз. Нәресте бір әнді айта бастағанға дейін бірнеше рет естуі керек. Дұрыс дыбыс оның жадында сақталуы керек, әйтпесе ол дұрыс нұсқа мен өзінің белгісіз орындауының арасындағы айырмашылықты көрмейді.

• Ешқашан балаңызға оның ырғақсыз ән айтып жатқанын айтпаңыз! Музыкалық дыбыстарды дұрыс жаңғырту өзіне деген сенімділікпен тығыз байланысты. Егер нәресте дұрыс емес ән айтса, оған дерлік дұрыс ән айтатынын айтыңыз, бірақ алдымен дыбысты ойша тыңдау керек, содан кейін ғана ән айту керек. Ешқашан оны саңырау деп айтпа! • Мактау! Көбірек мадақтаңыз, нәрестенің жетістіктеріне қуаныңыз, онымен бірге ән айтыңыз.

• Ән сал! Үйде ән айтудан қорықпа, тіпті жақсы болмаса да. Балаңызға ән айтудың керемет екенін айтыңыз. Онымен ән айтыңыз, отбасыңыздың басқа мүшелерімен ән айтыңыз. «Ән айтатын» адам бақытты адам! Ән айту - антидепрессанттың бір түрі, ол босаңсытады, тыныштандырады, шабыттандырады және шабыттандырады;

Өзіңізге бақытты болуға және денсаулығыңызға ән айтуға мүмкіндік беріңіз!

Дайындаған: Уразбаева Мағмура Шухратқызы.